

стандартами, встановленими FATF. Тому FATF уважно стежить за країнами, щоб забезпечити повну та ефективну відповідність її стандартам. Недотримання зобов'язань тягне за собою збільшення відповідальності та підзвітності для країн із дефіцитом, що потенційно може призвести до низки економічних та неекономічних наслідків.

Отже, кореляція між сприйняттям корупції, глобальним тероризмом, рівнем злочинності, FATF і фінансовим моніторингом підкреслюють симбіотичний зв'язок між цими факторами у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Разом вони складають комплексну стратегію захисту фінансової системи від згубних наслідків фінансових злочинів, зокрема фінансування тероризму.

Зоріна О. А.,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Покладатися виключно на дані фінансового обліку для управління бізнесом — це все одно, що подорожувати навімання, маючи карту, але не знаючи свого місцезнаходження на ній. Для визначення економічного потенціалу підприємства та його потенційного зростання керівництвом використовуються дані управлінського обліку, в якому витрати класифікуються, щоб спростити роботу з управлінською звітністю для керівників відповідних підрозділів. Звіти, складені в системі управлінського обліку, є джерелом інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень, їх обґрунтування, прогнозування розвитку підприємства, оцінки можливих вигід та потенційних ризиків господарської діяльності. Внутрішньо корпоративна класифікація витрат допомагає розділити витрати на релевантні та витрати, які не залежать від управлінських рішень.

В економічно розвинених країнах розробка такої класифікації – дороге задоволення. Напрями класифікації можуть залежати від мети і напряму обліку, а також вимог користувачів звітності. Британський науковець Колін Друрі запропонував свій варіант класифікації витрат. Він розділив інформацію про витрати на три категорії: матеріали, праця та накладні витрати. *Потім він розділив його за напрямками: 1) розрахунок витрат, 2) планування управлінських рішень, 3) контроль і регулювання [1].*

Деякі економісти вважають, що ця класифікація досить вузька і недостатньо відповідає поточним реаліям ринку. Вони вважають, що управлінський облік має функції, які в свою чергу мають цілі, завдання, методи

та способи реалізації. У класифікації витрат може існувати велика кількість термінів, які використовуватимуться для їх позначення. Кожна компанія веде внутрішній управлінський облік саме тим способом, який відповідає потребам її керівництва та цілям господарювання. Оскільки управлінський облік не підлягає контролю ззовні, він може використовувати методи, адекватні фахівцям конкретного підприємства. Отримувана інформація дозволяє виконувати різноманітні завдання: аналізувати витрат, здійснювати управління та оптимізацію витрат, планувати та прогнозувати майбутню діяльність, розраховувати нові калькуляції собівартості продукції та обирати найкращу стратегію управління витратами.

Дослідження позицій різних авторів показало різноманітність виділення застосовуваних нині класифікаційних ознак. Очевидно, що розглянуті класифікації витрат мають як багато переваг, так і певні недоліки, що вимагають оцінки (хоча б порівняльної). Так, зі специфічних недоліків деяких з розглянутих класифікацій можна виділити відсутність гнучкості, що виражене у прив'язці до конкретного виробничого процесу та його особливостям, у тимчасових обмеженнях, у незручності використання та складності структурування чи деяких інших.

На основі застосування системного підходу до визначення основних характеристик класифікації пропонуємо виділяти в якості її основних властивостей:

1. Універсальність – можливість використання для розв'язання широкого спектру завдань.
2. Практичність – простота обчислення, тобто необхідний рівень підготовки спеціалістів для якісного та обґрунтованого застосування класифікаційного критерію.
3. Ресурсомісткість – кількість витрат, необхідних для проведення аналізу (застосування класифікаційного критерію).
4. Об'єктивність – відображення ступеня однозначності поділу на групи за класифікаційною ознакою.

Для диференціації елементів множини витрат необхідно застосувати зазначені класифікаційні критерії до витрат і на підставі цього зробити розкладання цих множин на підмножини для встановлення меж між ними. Кожен із цих чотирьох елементів (етапів) класифікації може впливати на результат аналізованої операції.

Грунтуючись на розробленому підході до класифікації витрат і використовуючи творчий потенціал еволюційної теорії факторів виробництва, зазначена факторна класифікація поділяє безліч витрат на 6 видів: витрати людського, технічного, природного, інституційного, організаційного та інформаційного факторів. Наприклад, витрати на технічний фактор виробництва формуються на основі розрахунку сумарної вартості ресурсів, що стали у процесі виробництва технічним фактором. Аналогічна ситуація і з іншими видами факторних витрат.

На об'єктивність факторної класифікації впливає спосіб співвіднесення

витрат із факторами. Цей спосіб повинен ґрунтуватися на тому, що критерієм є мета здійснення витрат, а не об'єкт, який фактично отримується в результаті цієї операції. Однак у методології встановлення цієї відповідності існує проблема, яка полягає в інтерпретації витрат на багатоцільові об'єкти. Найбільш очевидним виходом із цієї ситуації є подання витрат у відсотковому відношенні (побудові розподілу) між класифікаційними категоріями відповідно до деяких ознак. Як такі ознаки можна запропонувати: співвідношення періодів часу використання об'єкта, витраченого на реалізацію кожної мети; віддачу даного об'єкта по відношенню до кожної мети (тобто частку його внеску у продукт). Альтернативним рішенням може стати віднесення всіх витрат відповідно до основної функції об'єкта.

На основі запропонованих методів за допомогою введення відповідних нормативів та алгоритмів застосування факторної класифікації дає можливість побудови автоматизованої системи, що дозволяє в режимі реального часу проводити розрахунок показників із довільним інтервалом часу. Застосовувані методи можна використовувати при аналізі як витрат підприємства загалом, і витрат окремих його структурних підрозділів чи напрямів діяльності. Це означає, що дана класифікація може бути застосована на будь-якому рівні і, відповідно, є універсальною.

Але не слід забувати, що разом із внутрішніми факторами на зміну витрат та собівартості продукції впливають також і зовнішні фактори (зміна норм амортизації, цін і тарифів на паливо та енергію, що споживаються, ставок зарплати тощо). Останнім часом проглядається тенденція до збільшення витрат на виготовлення та реалізацію продукції. До зростання собівартості призводять підвищення вартості матеріалів, сировини, обладнання, машин, палива, електроенергії, збільшення відсоткових ставок за кредитами, зростання тарифів на транспортні послуги, підвищення витрат на рекламу, представницькі витрати. Тому наразі правильно розроблена внутрішньо корпоративна класифікація витрат допоможе оптимально управляти витратами та відповідно контролювати собівартість продукції.

Список використаних джерел

1. Colin Drury. Management and Cost Accounting. Cheriton House, North Way, Andover, Hampshire, United Kingdom, 2018.